

Εισαγωγικά μαθήματα ιμπεριαλιστικής πολιτικής

Ο τουρκικός αναθεωρητισμός δεν είναι ούτε συγκυριακός, ούτε δευτερογενής, ούτε προσωποπαγής· συνιστά δομικό χαρακτηριστικό του τουρκικού πολιτικού συστήματος.

Δρ. Χρήστος Ζιώγας, Αρθρογράφος

Επίκουρος Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών Παν/μιου Αιγαίου και εντεταλμένος Λέκτορας στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων

Αύγουστος 2024 Παρέλαση Τούρκων μαθητών για την ημέρα της νίκης δηλαδή τη νίκη των τουρκικών δυνάμεων επί των ελληνικών και την εξαφάνιση του ελληνικού στοιχείου από τη Σμύρνη.

ANADOLU VIA GETTY IMAGES

Στο επιστημονικό πεδίο των Διεθνών Σχέσεων, αρκετή φαιά ουσία καταναλώθηκε και ακολούθως πολύ μελάνι χύθηκε τόσο στην πρώιμη φάση ανάπτυξης του κλάδου, όσο και αργότερα σχετικά με την έννοια του ιμπεριαλισμού και την προσπάθεια μαρξιστών και μη-μαρξιστών διανοητών να ερμηνεύσουν την επεκτατική πολιτική των αναπτυσσόμενων βιομηχανικών χωρών. **Ένας συνεκτικός ορισμός του ιμπεριαλισμού συνίσταται σε κάθε ενέργεια ενός κράτους που αποσκοπεί στην**

επιβολή της βούλησής του σ' ένα ή περισσότερα κράτη σε μια σειρά πολιτικών, οικονομικών και στρατιωτικών ζητημάτων.

Σ' επίπεδο θεωρητικής συζήτησης, το βασικό αντικείμενο της αντιπαράθεσης σχετίζεται με τη φύση του ιμπεριαλισμού και σε ποιο βαθμό αυτός αποτελεί νομοτελειακή φάση της καπιταλιστικής επέκτασης ή είναι επιλογή ορισμένων ανεπτυγμένων βιομηχανικά κρατών. Η πρωτογενής μαρξιστική-λενινιστική θεωρία και οι νέο-μαρξιστικές θεωρήσεις των επιγόνων της ήταν και παραμένουν παρούσες στις συζητήσεις/αντιπαραθέσεις του κλάδου των Διεθνών Σχέσεων, η ερμηνευτική της όμως σπουδαιότητα υπήρξε περιορισμένη και φθίνουσα, αδυνατώντας να προφέρουν μία συστημική θεωρία ευρέος φάσματος στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο.

Η εισαγωγική αναφορά προέκυψε από την ανάγκη να προσδιοριστεί το περιεχόμενο της έννοιας του ιμπεριαλισμού, που ονοματίζει το παρόν κείμενο, όντας η πρώτη σκέψη που ακολούθησε την ανάγνωση της είδησης σχετικά με το περιεχόμενο του [νέου βιβλίου της γεωγραφίας](#) της 9ης τάξης στη δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης της **Τουρκίας**. Πληροφορηθήκαμε λοιπόν ότι η έννοια της «**Γαλάζιας Πατρίδας**», όπως και της «Πατρίδας των Αιθέρων», περιλαμβάνονται πλέον και στα σχολικά εγχειρίδια από τα οποία διδάσκεται η τουρκική νεολαία.

Βάσει λοιπόν του νέου εκπαιδευτικού προγράμματος που τιτλοφορείται: «[Ο αιώνας της Τουρκίας](#)», γίνεται αναφορά στους λόγους για τους οποίους η Τουρκία δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας και αναπαράγεται η κατά το δοκούν επίκληση στο συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο. Ακολουθώντας, αναλύονται τα νομικά και γεωγραφικά(;) δικαιώματα της Τουρκίας στις θάλασσες –Μαύρη Θάλασσα, Θάλασσα του Μαρμαρά, Μεσόγειος Θάλασσα και το Αιγαίο Πέλαγος–, κατόπιν προκρίνεται η απρόσκοπτη πρόσβαση και χρήση των πηγών ενέργειας –πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ουράνιο κ.τ.λ.– και τέλος τονίζεται η σημασία της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής!

Πέραν των ημέτερων «[καθησυχαστικών](#)» δηλώσεων ότι στο εν λόγω εγχειρίδιο δεν αποτυπώνονται τα όρια της «Γαλάζιας Πατρίδας» οπότε ουδέν πρόβλημα, προκύπτει το εξής **ερώτημα: πώς θα χαρακτήριζαν αμφότερες οι επιτροπές επαναξιολόγησης των σχολικών βιβλίων των χωρών τον τίτλο, που προσδιορίζει το σύνολο του νέου εκπαιδευτικού προγράμματος: «Ο αιώνας της Τουρκίας**», Κοσμοπολιτικό; Διεθνιστικό ή μήπως οικουμενικό; Συναφώς, η εκτενής αναφορά σε βιβλίο γεωγραφίας στα τουρκικά οπλικά συστήματα που παρατίθενται από άποψη περιεχομένου και συνδέονται εννοιολογικά με την υπεράσπιση της «Γαλάζιας» και της «Ουράνιας Πατρίδας», πώς δύναται να αξιολογηθεί; Ως δείγμα φιλειρηνισμού; Αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ γειτονικών κρατών; Τελευταίο αλλά όχι έσχατο, ανακύπτει ένα ακόμη πρακτικό ερώτημα: στις περιλάλητες και πολυδιαφημισμένες ελληνο-τουρκικές συναντήσεις αυτά τα ζητήματα τίθενται;

Σύμφωνα λοιπόν με το νέο πρόγραμμα σπουδών του τουρκικού υπουργείου παιδείας οι νέες γενιές δεν θα διδάσκονται μόνο ποια είναι τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της πατρίδας τους και των όμορων κρατών – ενώ αναπαράγεται μια ασάφεια σχετικά με τα σύνορα της χώρας τους–, αλλά μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας επιδιώκεται να ενστερνιστούν και ακολούθως να υπερασπιστούν τις **αναθεωρητικές αξιώσεις** της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Διαπαιδαγωγούνται με **ιμπεριαλιστικά ιδεολογήματα που έρχονται σε ευθεία αντίθεση με τα μεταπολεμικά χαρακτηριστικά της διεθνούς τάξης**, τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, την αρχή της κρατικής κυριαρχίας και το σεβασμό των εδαφικών διακανονισμών.

Αλήθεια, εξακολουθούν να πιστεύουν στην Ελλάδα και την Κύπρο ότι με την συγκεκριμένη πολιτική ελίτ στην Τουρκία μπορεί να καταλήξουμε σε έναν συμβιβασμό που θα βασίζεται στις αρχές του διεθνούς δικαίου και της κυριαρχικής ισότητας των κρατών; Παρά τις καθ'ήμας απλοϊκές δικαιολογίες και προσπάθειες υποτίμησης, εν προκειμένω του περιεχομένου του νέου βιβλίου και εν γένει του νέου εκπαιδευτικού προγράμματος, που ειπώθηκαν αρμοδίως και παρευθώς στο εν λόγω εγχειρίδιο παρέχονται εισαγωγικά μαθήματα ιμπεριαλιστικής πολιτικής, αποσκοπώντας οι αναθεωρητικές στοχεύσεις της Τουρκίας να καταστούν κοινή μέριμνα της τουρκικής νεολαίας. **Το νέο σχολικό εγχειρίδιο καταδεικνύει πως ο τουρκικός αναθεωρητισμός δεν είναι ούτε συγκυριακός, ούτε δευτερογενής, ούτε προσωποπαγής· συνιστά δομικό χαρακτηριστικό του τουρκικού πολιτικού συστήματος, ενώ φαίνεται να ανατροφοδοτείται κι από την τουρκική κοινωνία.**_